

Otázka: Alpské země - Rakousko, Švýcarsko

Předmět: Zeměpis

Přidal(a): Simona Hrušková

Přírodní podmínky

Povrch

- 2/3 povrchu tvoří Alpy, postupují od Ženevského jezera až k Vídni, dosahují výšky 3 - 4 000 m
→ vyšší jsou ve Švýcarsku (nej. hora Monte Rosa - 4 633m (Pevninské Alpy na J))
→ nej. hora Rakouska - Grossglockner (3 797m) v pásnu Vysoké Taury
- vrcholky hor jsou zaledně ledovcová údolí a jezera (Ženevské, Neuchâtelské, Curyšské, Bodamské, jezera v Solné komoře u Salzburgu)
- jsou zde prudké řeky (energetika) a lesy
- Alpy jsou dobře prostupná pohoří - vedou tudy komunikace spojující střední a jižní Evropu tunely
(Brennerský průsmyk mezi RK a Itálií, železniční Simplonský tunel, Sv. Gotthard (ŠV-Itálie))
- menší část RK a ŠV tvoří plošiny a nížiny: Švýcarská plošina (S a SZ), Vídeňská pánev a Podunajská nížina (SV RK).

Podnebí a vegetace

- závisí na nadmořské výšce - nižší polohy teplejší (Podunajská nížina, Vídeňská pánev, jižní

svahy Alp, chráněná

údolí kolem Rýna, Rhône ...) → jsou tu ovocné sady a vinice, pěstuje se pšenice a ječmen

- největší srážky na návětrných svazích hor

- typický fén - místní teplý a suchý vítr, vane na jaře a na podzim ve Švýcarsku z hor dolů do údolí,

způsobuje rychlé tání sněhu a ledovců → povodně

- vegetace od listnatých lesů k jehličnatým (z nížin do hor)

- nad horní hranicí lesa jsou alpské louky - chráněné léčivé rostliny (alpská protěž, hořec)

+ využívají se k chovu skotu na mléko

- J část ŠV spíše středomořská (cypřiše, fíkovníky)

Řeky a jezera

- jsou většinou prudké

- největší řeky:

- Rýn (pramen ve ŠV)
- Dunaj (přítoky Inn, Ill, Dráva)
- Rhône (pramen ve ŠV)

- využívají se k výrobě elektrické energie - v RK zajišťují 75% a ve ŠV 60% elektřiny

- Rýn a Dunaj využity pro dopravu - Rýn je splavný od Basileje, Dunaj po celý úsek v RK

- jezera jsou ledovcová s průzračnou vodou

Neziderské jezero - malé mírně slané stepní jezero obklopené bažinami, leží větší částí v RK při hranici s Maďarskem

Švýcarsko

- rozloha: 41 000 km²

- počet ob.: 8 mil. obyvatel

- malý stát, patří k nejbohatším na světě

- neutrální stát - od 17. století nevstoupil do žádného válečného konfliktu, odmítá vstupovat do mezinárodních

organizací (např. do OSN vstoupilo až r. 2002!)

-účastní se činnosti řady organizací – finančně přispívá, poskytuje sídlo řadě institucí (Ženeva –evropské sídlo OSN,

Bern), pořádá mnoho mezinárodních konferencí

-mezinárodní červený kříž – založen Švýcarem Henry Dunantem r. 1863 (tím získal jako první na světě Nobelovu cenu

míru), jeho vlajka je odvozena ze švýcarské – červený kříž v bílém poli

-kantony a 4 úřední jazyky

-švýcarská armáda a milice – velmi dobře vyzbrojená a organizovaná armáda, profesionální vojáci, povinný vojenský výcvik dlouhý 21 týdnů

-banky a pojišťovny, železnice, proslulé výrobky – sýry, čokoláda, hodinky, švýcarský nůž, léky

Administrativní a jazykové dělení

-ŠV je federativní republika, rozdělena na 26 kantonů a polokantonů

-každý kanton má vlastní ústavu, parlament i vládu

- nejvyšší moc ve státě představují občané, těm jsou podřízeni politici i politické orgány (pokud s nimi nejsou občané spokojeni, odvolají je okamžitě)

-všechny významnější otázky se řeší referendem (přímá demokracie)

-spolková vláda sídlí v Bernu

-Jazykově se Švýcaři dělí na:

německy mluvící – 64% obyvatel

francouzsky mluvící – 20% obyvatel

italsky mluvící – 7% obyvatel

rétorománsky mluvící – 0,5% obyvatel (rétorománština se uměle udržuje)

-v každém kantonu je 1 jazyk úřední, ale některé úřady pracují dvojjazyčně (N, FR)

-ostatní obyvatelé (cca. 9%) mluví jako svým mateřským jazykem

-Švýcaři dělí i nábožensky – 40% katolíci, 35% protestanti

-ŠV je také známo vysokým věkem dožití – ženy se dožívají 84 let a muži 78 let (ČR: 80/74)

Cizinci ve ŠV

- dnes tvoří přes 20% obyvatel (2. nejvyšší podíl v Evropě)
- Francouzi, Němci (často dojíždějí přes hranici za prací), obyvatele bývalé Jugoslávie, Itálie a Portugalska
- ve velkých městech ještě vyšší podíl - např. v Ženevě tvoří cizinci 38 % obyvatel

Hospodářství

- založeno na malých a středních firmách, které vytvářejí přes 90% HDP.
- zaměřeno na obory s malou spotřebou surovin a materiálů (nemá totiž žádné významné suroviny) a s vysokým podílem kvalifikované práce
- výhodou je levná el. Energie, takže si ŠV může dovolit i energeticky náročnou výrobu hliníku

Průmysl

strojírenský - přesné strojírenství (obráběcí stroje), jemná mechanika (hodinky), optika, zdravotnická technika a

lékařské přístroje, automatické měřicí přístroje, zbraně

chemický - léky, vitamínové doplňky textilní potravinářský - mléko, sýry, jogurty, čokoláda

-firmy: hodinky (Rolex, Swatch, Omega, Tissot) zbraně (SIG Sauer)

nože (Wenger, Victorinox) čokoláda (Lindt a Toblerone)

potraviny (Nestlé - nej. potravinářská firma na světě, v ČR vyrábí např. Granko, Nescafé, Bonpari, Studentskou pečeť, Maggi)

Služby

- hlavně bankovníctví (důsledné dodržování bankovního tajemství) - Curych

-lázeňství a cestovní ruch (lyžařská centra – David, Zermatt, Svatý Mořic)

-ve ŠV má sídlo mnoho vědeckých a výzkumných společností (CERN aj)

-doprava – hustá síť kvalitních silnic a dálnic, kvalitní železniční dopravou (v rovinách jezdí vlaky až 200 km/hod.)

Zemědělství

-založeno na malých rodinných farmách, zaměstnává pouze 3% lidí

znaky: vysoká produktivita práce specializace se na chov skotu na mléko na alpských pastvinách pes léto

-rostlinná výroba zaměřena na pěstování krmiv, obilí, brambor, cukrovky, ovoce (jablka, třešně), zeleniny a vína.

Hospodářské oblasti a velká města

-nejvyšší koncentrace obyvatel i hospodářství ve Švýcarské plošině, ale žádné rozsáhlé pr. oblasti či města

-největší města: Curych (360 000 ob.) Ženeva (190 000 ob.)
Basilej

Bern (130 000) Lausanne

RAKOUSKO

-rozloha: 84 000 km² -počet ob.: 8,4 mil. obyvatel

-stát, s nímž byl dlouho spojen osud českých zemí (R-U) – společné dějiny a vládcí (Marie Terezie, Josef II., František Josef a Alžběta Bavorská – Sissi)

-spory s ČR o Temelín (RK si v referendu odhlasovalo zákaz jaderné energetiky)

- federativní republika složena z 9 spolkových zemí
- neutrální země od r. 1950 (při obou světových válkách po boku Německa prohrálo, po skončení 2. světové války proto bylo až do r. 1955 pod okupační správou spojeneckých vojsk).

Obyvatelstvo

- národnostně jednotné – pouze ve Vídni a při hranicích malé menšiny
- většina obyvatel žije na východě v úrodných nížinách a ve Vídeňské pánvi.
- Vídeň má 1,5 mil. obyvatel (1/5 RK) – kulturní a historické město, byla hlavním městem monarchie, mnoho památek, průmyslové a dopravní centrum (Dunaj, významné letiště)

Hospodářství

- RK je člen EU (euro)
- levná el. energie a nerostné bohatství:
magnezit (1. na světě), tuha, soli kaolín, barevné rudy (wolfram, olovo, zinek), železná ruda
ropa a zemní plyn (u Vídně), hnědé uhlí

Průmysl

- hutnictví železa a hliníku – z poloviny na vývoz, hlavně v Linzu
- strojírenství – důlní a hutní zařízení, stavební stroje, elektrotechnika a elektronika, optika, obráběcí stroje, terénní a vojenská auta (Vídeň, Salzburg)
- chemický – hnojiva, plasty, umělá vlákna, petrochemie (OMV ve Vídni)
- potravinářský
- dřevozpracující a papírenský – RK má 4. nejvyšší podíl lesů na ploše státu v Evropě (40%) → výroba hudebních nástrojů, tužek, pastelek a nábytku, vývoz papíru i řeziva

-sportovní zboží – výrobce lyží (Blizard, Fischer, Atomic, Head)

Služby

-hlavní cestovní ruch (podíl na HDP v Evropě – 8-9%) – historické památky, kulturní akce a hudební festivaly, lyžování

Zemědělství

- zaměstnává 7 % obyvatel, ale obdělává jen 18 % plochy země
- znaky: intenzivní modernizace nové zemědělské metody
- ve výrobě zrnin a zeleniny je země ze 75 % soběstačná
- většina orné půdy v nížinách na V (cukrovka, kukuřice, ječmen, pšenice, zelenina)
- největší plochy vinic má Dolní Rakousko a Burgenland (ale jsou i ve Vídni)
- převažuje živočišná výroba – chov skotu na mléko i maso, chov vepřů na V země

Hospodářská střediska

Vídeň – soustřeďuje 40% průmyslu

Linec – přístav na Dunaji, velký hutnicko-chemický kombinát

Graz (Štýrský Hradec)

Innsbruck – lyžařské centrum

Salzburg – rodiště Mozarta, hudební festivaly